

Hep babam geri dönecek umuduyla yaşadık

27 Mayıs Darbesi mağdurlarından Tevfik İleri'nin çok sevdiği eşine yazdığı mektuplar kızı Cahide İleri Aksoy tarafından derlenerek Yassıada'dan Mektup Var adıyla basıldı. Kitapta 1930 yılından 1960 yılına kadar yazılmış mektuplar ve aile fotoğrafları yer alıyor. Cahide İleri Aksoy bize 27 Mayıs'ın hayatlarındaki etkisini samimiyetle anlattı.

KÜBRA SÖNMEZİŞİK

27 Mayıs Darbesi mağdurlarından Demokrat Partili Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri ve eşi Vasfiye İleri birbirine son derece aşık bir çiftti. Kızları Cahide İleri Aksoy annesi Vasfiye Hanım'la, birbirlerine son derece aşık bu çiftin hislerinin satırlara dökülmüş hali olan, birbirlerine yazdıkları mektupları derleyip bir araya getirmişler. Yassıadadan Mektup Var kitabı bu mektuplardan oluşuyor. Bu mektuplar, İleri'nin kişiliğini, o yıllarda yaşadıkları zorlukları, eşi Vasfiye Hanım'a duyduğu sevgiyi anlatıyor. Cahide Hanım babasını çok seviyor ve paylaştıkları anıları anlatırken gözleri doluyor.

FOTOĞRAF: VURAL YAZICIOĞLU

Yaşadıkları onca maddi, manevi sıkıntıya rağmen babasının 'vakur durun' öğüdünü dinliyor ve yaşadıklarından hiç şikayet etmiyor. Annesi Vasfiye Hanım'ı geçen yıl kaybeden Cahide Hanım'ın en büyük üzüntüsü ise annesinin kitabın basılmış halini görememesi. Cahide Hanım, yaşadıklarını öyle güzel anlattı ki bu büyü bozulmasın diye hayatını kendi dilinden aktarıyorum.

ÇOK ÖZEL MEKTUPLARI YAYINLAMADIK

Cahide Hanım, hikayesine kitapta geçen mektuplarla giriş yapıyor; 'Mektupları annem hayattayken derledik. Osmanlıca yazıldığı için o günümüz Türkçesine çevirdi ben yazdım. Annem ile babamın birbirlerine yazdıkları bazı mektuplarda çok özel şeyler yer alıyordu. Annem beni 'sakın bu mektupları kimse görmesin' diye tembihlemişti. Ben de ona söz verdim ve kitapta annem ile babam özel mektuplarını yayınlamadım. Fakat annem bitmiş ve basılmış halini göremedi. Mektupların bir kısmı 1930 yıllarında babamın öğrencilik yıllarında başlıyor. Eş zamanlı babam ile annem Rize'de tanışıyorlar. İlk mektuplarını annem ile nişanlıyken yazıyor. Annem bu mektupları saklamış. Mektupları yıllara göre ayırdım. 1930 yıllardan başlayıp, 1950 ve 1960 yılından sonra Yassıada mektupları yer alıyor. Kitapta ayrıca annemin babam için yazdığı mektuplar ve babamın seyahatleri sırasında yazdığı mektuplar var. İki üç günlüğüne bile gitse anneme mektup yazardı. Her yaşadığını annem ile paylaşmak isterdi. O mektuplar hem birbirini seven iki insanın bağlılıklarını hem de yaşadığı yerin coğrafyası ve hayat şartlarını anlatıyor.

İSMİM CAHİDE SULTAN'DAN GELİYOR

1934 yılında Erzurum'a gittiklerinde ilk çocukları İlker doğuyor. Daha altı aylıkken kaybediyorlar. Dört yıl orada kaldıktan sonra Çanakkale'ye gidiyorlar ve orada ikinci çocukları dünyaya geliyor. Annem ilk çocuğunu kaybetmenin verdiği acıyla ikinci çocuğunun üzerine titriyor. Çocuk eğitimi için kitaplar okuyup kendini eğitiyor. Hatta bütün oyuncaklarını sterilize ediyor. Fakat o da mikrop kapıldığı için bir buçuk yaşındayken ölüyor. 1941 yılında üçüncü çocuk olarak dünyaya geliyorum. Babam o zamanlar otuzlu yaşlarında. Beni uzun ömürlü olayım diye Çanakkale'deki Cahide Sultan Türbesine götürüyorlar. Benim ismim Cahide Sultan'dan geliyor. Ben altı aylıkken babamın tayini

Samsun'a çıkıyor ve ikinci çocukları Ayşe Samsun'da dünyaya geliyor. Kardeşimin ilk ismi Alev'miş. Çok ateşlenince, adını Ayşe olarak değiştirmişler. Orada üçüncü kardeşim Cahit dünyaya geliyor.

EVİMİZDE ŞİİR TOPLANTILARI OLURDU

Babam çok seyahat ediyordu ama biz kendimizi hiç ihmal edilmiş hissetmedik. Evimizde sevgi vardı. İlkokula başlamıştım. Babam her zaman kitaba çok meraklıydı. Ay sonunu zor getirdikleri halde eve kitap alınır. Ben onun Samsun'daki dairesine giderdim. Beraber kitapçıya gidip kitap alırdık. Babama çok yakındım. Beraber olduğumuz vakitlerin kıymetini biliyor ve iyi vakitler geçiriyorduk. O da bize çok düşküdü. Hem seven hem de sevgisini çok iyi ifade eden bir adamdı. O yüzden onu hiç üzmemek istemez ve taktirini kazanmak istedik. Bize hiç sert bir söz bile söylememiştir. Babamın Kurtuluştan Sonrakiler diye bir şiir antoloji serisi vardı. Öğle vakti eve geldiğinde bize oradan şiirler okurdu. Evimizde şiir toplantıları, müzik ve ilahi dinletileri olurdu. Sanatsal bir ortamda yetiştik. Bu sayede iyi dostlarımız oldu. Sami Ayverdi, Nihat Asyalı gibi değerli isimler evimize gelirdi. Benim çocukluğum da onların arasında geçti.

SOYADIMIZI SÖYLEMEYE UTANIRDIK

Ailede ben ve kardeşlerim hiç çocuk muamelesi görmedik. Bize yetişkin gibi muamele yapılır, fikirlerimiz sorulurdu. Babam alemiz için 'demokrat aile' diyordu. Bütün konulara konuşularak ve istişare edilerek karar verilirdi. Fikirlerimiz alınır, sözlerimize kıymet verilirdi. Bize hiç bir zaman 'sen çocuksun anlamazsın' denmedi. Babam bize ' Ben bakan olduğumu önüme evrak geldiği zaman anlıyorum' derdi. Bakanlığı da hizmet olarak yapıyordu. Onun bakan olması bizim hayatımızı hiç değiştirmedik. Hatta soyadımızı bile söylemeye utanırdık.

27 MAYIS GÜNÜ

27 Mayıs sabahı saat beşte babam bizi uyandırdı. Anormal bir durum olduğunu anlamıştık. Top, tüfek sesleri duyduk. O zamana kadar darbe diye birşey görmemiştik. Nasıl birşey olduğunu bilmediğimiz için şaşkındık. Radyodan Alparslan Türkeş'in sesiyle ihtilal yapıldığını resmi bir ağızdan duymuş olduk. O arada bir subay geldi ve babamı götürüleceğini söyledi. Babamla doğru düzgün vedalaşamadık. Onun geri geleceğini düşünüyorduk. Nereye götürdüklerini bile bilmiyorduk. Babamı önce Harp Okulu'na gönderdiler. Oradan bize iyi olduğuna dair bir bir not gönderdi. Harp Okulu'nun önünde bir irtibat bürosu vardı. Görüşmek yasak olduğu için birbirimize notlar yazarak haberleşiyorduk. Daha sonra Yassıda'ya gönderildi.

İLK GÖRÜŞME

O olaydan sekiz ay sonra görüşme için müsaade çıktı. Dolmabahçe'den vapurla Yassıda'ya gittik. Aylar geçmişti ve biz babamı sadece yarım saat görebiliştik. Hiç konuşmadan sadece birbirimize sarıldık. Görüntüsünde pek bir farklılık yoktu. Sadece biraz zayıflamıştı. Babam inançlı, mütevekkil, herşeyin Allah'tan geldiğine inanan biriydi. Annem de öyle bir kadındı. Karşılaştığımız durumlara hiç isyan etmedik. O yüzden babamın bize yazdıkları bizim babama yazdığımız mektuplarda umut vardır. Mektuplarında çektiği sıkıntılardan hiç bahsetmezdi. Halbuki çok kötü şartlarda yaşadı. Biz ona hergün mektup yazardık. O yüzden o hep bizimle gibiydi. Hiç ayrı hissetmedik. Biz safiyane duygularla her an kavuşacağız diye düşündük. Babam hayatının son döneminde kadar hep böyle düşündü. Biz üç kardeş kendi paramızı kendimiz kazandık. İlk önce kardeşim Cahid işe girdi ve ilk maaşından babama gönderdi. Biz hem okuduk hem de çalıştık. Bunlar bize hiç sıkıntı vermedi. Babamın hayatta olması bize yetiyordu.

SON GÖRÜŞME

14 Ekim'de mahkemeler başladığı zaman ilk duruşmaya ben gitmişim. Tembihler yapıldı. Konuşmak ve işaretleşmek yasaktı. Muhalif olanları yan taraflara beni de babamın arkasına oturtular. Babam geleceğimi biliyordu ve sadece geçerken bana baktı o an göz göze geldik. Yerine oturdu ve babamı duruşma boyunca sırtının arkasından izledim. Yıllar geçti... Babam hastalanıp Kayseri'deki hastaneye kaldırıldı. Annemle birlikte onu ziyarete gittiğimizde 39 derece

ateşi vardı. Bunu da Kayseri'de yazdığı notlardan biliyorum. Orada 'çok hastayım, ziyarete gelecekler beni böyle görmelerini istemiyorum' diye yazıyor. Yaşadığı hastalık anını yazmış. Ateşi var ve üşüyor. Odasının kapısı açık ve kapıda iki tane asker var. 'Üşüyorum kapıyı kapatır mısınız' diyor ama 'emir böyle' deyip o kapıyı kapatmıyorlar, battaniye istiyor, vermiyorlar. Bizi onun yanına çıkarmadılar onu hasta haliyle aşağıya indirdiler. Annemle babamın gelmesini beklerken karşıdan birisi bize doğru gülümseyerek geliyor. Meğer o adam babammış. Tanınmayacak bir haldeydi. 40 kiloya düşmüş, zayıf ve hastaydı. Onunla görüştüğten sonra annem ile otele geri döndük ve ben saatlerce ağladım.

BABAM GİBİ BİR EŞ BULDUM

Babama aşık bir çocuktum. Babam da anneme çok düşkündü ve sevgisini belli ederdi. Babam 'ben böyle davranarak bizim ailenin kızlarına kötülük ediyorum. Bunlar herkesi benim gibi zannedeceler ve hayal kırıklığına uğrayacaklar' diyordu. Fakat Allah'a şükrediyorum ki karşıma Ayhan gibi birini çıkardı. Ayhan, hem eş hem de baba gibi.

Annem elli yıl babamdan ayrı kaldı

Annem elli yıl babamdan ayrı kaldı. Fakat o hep 'ben ondan ayrılmadım' derdi. Kendini hep onunla berabermiş gibi görüyordu. Annemin ölene kadar zihni çok güçlüydü. Memleket meselelerine çok ilgiliydi. Bir yıl önce evin içinde düştü ve kafası yarıldı. O olaydan sonra toparlanamadı. Kendini toparlamaya çalışırken ikinci defa düştü. Geçtiğimiz Ramazan'da orucunu tuttu, son ana kadar Kuran'ı elinden bırakmadı. On gün kadar hastanede kaldı ve sonra vefat etti. Annemi 98 yaşında kaybettik.

27 Mayıs darbe geleneğini başlattı

Babam bize mektuplarında hep vakur olmamızı ve taşkınlık yapmamamızı öğütlerdi. Fakat biz hiç bir zaman bu durumu kabullenmedik, normal görmedik ve hiç bir zaman da affetmedik. Bu ayı. 27 Mayıs'ın hayatımıza çok tahribatı oldu. Ailece çok acı çektik. Ama memleketin çektiği ıstırap çok daha önemli. Çünkü bu durum darbelerin yolunu açtı. İlk defa asker kışladan çıktı ve ondan sonra bir daha girmedii. Böyle bir geleneği başlattı. İnşallah bundan sonra darbe edebiyatı son bulacak.

Kaynak: <http://yenisafak.com.tr/Pazar/?i=385407>